

МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ
ПЕНІТЕНЦІАРНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ
В ГАЛУЗІ ПРАВА, ОСВІТИ, СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ
ТА ПОВЕДІНКОВИХ НАУК
В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ**

**CURRENT ISSUES OF THEORY AND PRACTICE IN THE
FIELD OF LAW, EDUCATION, SOCIAL, HUMANITIES AND
BEHAVIOURAL SCIENCES UNDER MARTIAL LAW**

**Матеріали
II Міжнародної науково-практичної конференції
(м. Чернігів, 25 квітня 2024 року)**

Чернігів 2024

УДК 005.332.2:(340+37+159.9):342.78
А43

*Рекомендовано до друку вченою радою Пенітенціарної академії
України (протокол № 6 від 24 квітня 2024 р.).*

Головний редактор:

Пузирний В. Ф. – доктор юридичних наук, професор.

Редакційна колегія:

Аніщенко В. О. – доктор педагогічних наук, професор;

Борисов О. О. – доктор філологічних наук, професор;

Данильченко Т. В. – доктор психологічних наук, професор;

Ніщимна С. О. – доктор юридичних наук, професор;

Співак В. В. – доктор філософських наук, доцент.

А43

Актуальні питання теорії та практики в галузі права, освіти, соціально-гуманітарних та поведінкових наук в умовах воєнного стану : матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Чернігів, 25 квітня 2024 р.) / голов. ред. В. Ф. Пузирний ; Пенітенціарна академія України. Чернігів : ПАУ, 2024. 522 с.

До збірника матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції увійшли публікації вітчизняних та зарубіжних учених і практиків, здобувачів вищої освіти, що присвячені актуальним питанням професійної підготовки, суспільного управління, проблемам національного та міжнародного права, психолого-педагогічним і соціальним методам роботи з особистістю, особливостям викладання іноземних мов, суспільно-економічним та культурним явищам як в Україні, так і за її межами.

Для наукових, науково-педагогічних працівників, практиків, здобувачів вищої освіти.

УДК 005.332.2:(340+37+159.9):342.78

*За зміст публікацій і достовірність результатів досліджень
відповідальність несуть автори.*

© Пенітенціарна академія
України, 2024

Малов Б. ОСОБЛИВОСТІ ЗАПОБІГАННЯ ЗЛОЧИННОСТІ ПІД ЧАС РОБОТИ З ІНФОРМАЦІЄЮ У ПІДПРИЄМНИЦЬКІЙ СФЕРІ В УМОВАХ ВОЄННОЇ АГРЕСІЇ	196
Медвідь Л., Симчукевич Ю. ОКРЕМІ АСПЕКТИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ	199
Мицька О., Гудим Д. ОРГАНІЗАЦІЯ МЕДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІЙСЬКОВОПОЛОНЕНИХ У ДІЛЬНИЦЯХ ДЛЯ ЇХ УТРИМАННЯ ПРИ УСТАНОВАХ ВИКОНАННЯ	204
Міден Е. УМОВИ ВИНИКНЕННЯ МОБІНГУ В СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОЇ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ	208
Мірошниченко О. ТРУДОВІ ПРАВА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ТА ЇХ ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	210
Мірошніченко А. РОЛЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ У ВРЕГУЛЮВАННІ ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ	215
Могилевський Р. ДОСВІД ТА ПРОБЛЕМИ КОМПЛЕКТУВАННЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ ШЛЯХОМ МОБІЛІЗАЦІЇ ЗАБРОНЬОВАНИХ ПРАЦІВНИКІВ	218
Недолуга Д. ПРАВОВІ АСПЕКТИ ВІДЧУЖЕННЯ ЗЕМЛІ ЯК ОБ'ЄКТА ПРАВА ВЛАСНОСТІ	223
Ніцимна С., Андрущенко Т. ОСОБЛИВОСТІ ДОГОВІРНОГО ВРЕГУЛЮВАННЯ МАЙНОВИХ ВІДНОСИН ПОДРУЗЖЯ В РИМСЬКОМУ ПРИВАТНОМУ ПРАВІ	227
Олійник В. ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ТА ДОТРИМАННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ	231
Остапчук Л. ІНСТИТУТ ВІДНОВНОГО ПРАВОСУДДЯ: КРИМІНОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ	234
Палько В. ПРАВОВІ ПІДСТАВИ НАБУТТЯ ГРОМАДЯНСТВА УКРАЇНИ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯМИ-ІНОЗЕМЦЯМИ	237
Панасенко Р. ІНФОРМАЦІЙНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ – ЗАБУТА НАГАЛЬНА ПОТРЕБА	241
Педорич А. ДОСВІД РОБОТИ ПЕНІТЕНЦІАРНИХ ЗАКЛАДІВ НОРВЕГІЇ	245
Пекарчук А. МЕТОДОЛОГІЯ ПІЗНАННЯ ПРАВОСУДДЯ В УМОВАХ УСТАЛЕНОГО ПРАВОПОРЯДКУ ТА УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	250
Переверзєв О. ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ МОБІЛІЗАЦІЙНИХ ЗАХОДІВ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ	253
Петренко С. КРИМІНОГЕННІ ДЕТЕРМІНАНТИ, ЯКІ ОБУМОВЛЮЮТЬ ВЧИНЕННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ВИКОРИСТАННЯМ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ, ТА УМОВИ ЇХ ВИНИКНЕННЯ	257

Віктор Палько, кандидат юридичних наук,
доцент, доцент кафедри загальноправових дисциплін
Національного університету «Одеська морська академія»

ПРАВОВІ ПІДСТАВИ НАБУТТЯ ГРОМАДЯНСТВА УКРАЇНИ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯМИ-ІНОЗЕМЦЯМИ

Сучасні реалії забезпечення захисту незалежності та територіальної цілісності Української держави вимагають вжиття широкого комплексу найрізноманітніших заходів, спрямованих на планомірне підвищення обороноздатності. Серед цих заходів провідне місце повинно належати забезпеченню правового статусу військовослужбовців-іноземців.

З початком російської агресії 24 лютого 2022 року проти України багато іноземців виявили бажання добровільно захищати Україну зі зброєю в руках.

Існуючі загрози поставили питання щодо реформування сектору безпеки і оборони України в доволі стислі терміни. У межах такого реформування одним з найважливіших його аспектів стало оновлення законодавчої бази щодо набору іноземців на службу до Збройних Сил України та інших військових формувань, здатних належним чином виконати ті значні та пріоритетні завдання, що покладені на них Конституцією та законами України.

27 лютого 2022 р. у зв'язку з повномасштабним вторгненням РФ на територію України Президент України, Верховний Головнокомандувач Збройних Сил України В. Зеленський оголосив про створення Інтернаціонального легіону територіальної оборони України [1].

З 14 березня 2022 року Указом Президента України запроваджено тимчасово на період дії воєнного стану, до ухвалення Президентом України відповідного рішення, безвізовий режим в'їзду в Україну для громадян іноземних держав, які бажають вступити до Інтернаціонального легіону оборони України, крім громадян держави, визнаної державою-агресором [2].

Згідно з Положенням про проходження військової служби у Збройних Силах іноземцями та особами без громадянства, затвердженим Указом Президента України від 10 червня 2016 року № 248, іноземці мають право вступити до ЗСУ на військову

службу за контрактом у добровільному порядку, зокрема й до лав Сил територіальної оборони ЗСУ [3].

Після припинення контракту про проходження військової служби такі іноземці за наявності підстав мають право на отримання дозволу на імміграцію або набуття громадянства України.

Адже саме громадянство є підставою, яка дає особі, що має такий статус, можливість володіти та реалізовувати більш широкий комплекс прав, свобод, якими наділяє громадян держава.

Відповідно до ст. 9 Закону України «Про громадянство України» (далі – Закон № 2235-III) іноземець або особа без громадянства можуть бути за їх заявою прийняті до громадянства України [4].

Умовами прийняття до громадянства України є:

1) визнання і дотримання Конституції України та законів України, що засвідчується особою в поданій в установленому порядку заяві про прийняття до громадянства України. Знання основ Конституції України, історії України. Складання іспитів з основ Конституції України, історії України здійснюються в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України;

2) подання особою без громадянства – декларації про відсутність іноземного громадянства, а іноземцем – зобов'язання припинити іноземне громадянство. Іноземці, які перебувають у громадянстві (підданстві) кількох держав, подають зобов'язання припинити громадянство (підданство) всіх цих держав.

Подання зобов'язання припинити іноземне громадянство (підданство) не вимагається від іноземців, які є громадянами (підданими) держав, законодавство яких передбачає автоматичне припинення особами громадянства (підданства) цих держав одночасно з набуттям громадянства іншої держави.

Іноземці, які подали зобов'язання припинити іноземне громадянство (підданство), повинні подати документ про це, виданий уповноваженим органом відповідної держави, до уповноваженого органу України протягом двох років з моменту прийняття їх до громадянства України. Іноземці, які мають усі передбачені законодавством цієї держави підстави для отримання документа про припинення громадянства (підданства),

але з незалежних від них причин не можуть отримати його, подають декларацію про відмову від іноземного громадянства.

Відповідно підпункту "в" пункту 2 частини другої статті 9 Закону № 2235-III іноземць, який в установленому законодавством України порядку проходить (проходив) військову службу за контрактом у Збройних Силах України, Державній спеціальній службі транспорту або Національній гвардії України, подає декларацію про відмову від іноземного громадянства особи, яка в установленому законодавством України порядку уклала контракт на проходження військової служби у Збройних Силах України, Державній спеціальній службі транспорту або Національній гвардії України.

Іноземць, який в установленому законодавством України порядку проходить військову службу за контрактом у Збройних Силах України, Державній спеціальній службі транспорту або Національній гвардії України та нагороджений державною нагородою України, подає декларацію про відмову від іноземного громадянства особи, яка в установленому законодавством України порядку проходить військову службу за контрактом у Збройних Силах України, Державній спеціальній службі транспорту або Національній гвардії України та нагороджена державною нагородою України;

3) безперервне проживання на законних підставах на території України протягом останніх п'яти років. Для іноземців та осіб без громадянства, які в установленому законодавством України порядку проходять військову службу за контрактом у Збройних Силах України, Державній спеціальній службі транспорту або Національній гвардії України, строк безперервного проживання на законних підставах на території України має становити останні три роки на момент подання заяви про прийняття до громадянства України з дня набрання чинності контрактом про проходження військової служби у Збройних Силах України, Державній спеціальній службі транспорту або Національній гвардії України;

4) отримання дозволу на імміграцію. Зазначена умова не поширюється на осіб, які в установленому законодавством України порядку проходять військову службу у Збройних Силах

України, Державній спеціальній службі транспорту або Національній гвардії України, або отримали посвідку на постійне проживання в Україні відповідно до пункту 4 розділу V «Прикінцеві положення» Закону України «Про імміграцію»;

5) володіння державною мовою відповідно до рівня, визначеного Національною комісією зі стандартів державної мови. Складання іспитів на визначення рівня володіння державною мовою здійснюється в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Відповідно до абзацу 34 ст.1 Закону № 2235-III зобов'язання про складання іспитів з основ Конституції України, історії України та на рівень володіння державною мовою – письмово оформлена заява іноземця/особи без громадянства з числа осіб, які мають визначні заслуги перед Україною, прийняття яких до громадянства України становить державний інтерес для України, або які в установленому законодавством України порядку проходять військову службу за контрактом у Збройних Силах України, Державній спеціальній службі транспорту або Національній гвардії України, осіб, які отримали посвідку на тимчасове проживання на підставі частини двадцятої статті 4 Закону України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» про те, що в разі набуття громадянства України він протягом двох років складе іспити з основ Конституції України, історії України, на рівень володіння державною мовою і подасть документи про складання таких іспитів.

Датою набуття громадянства України у випадках, передбачених ст.9 Закону № 2235-III, є дата видання відповідного Указу Президента України.

Список використаних джерел

1. Звернення Президента України до громадян іноземних держав, які прагнуть допомогти Україні у її боротьбі проти російської агресії від 27 лютого 2022 р. URL: <https://www.president.gov.ua/news/zvernennya-do-gromadyan-inozemnih-derzhav-yaki-pragnut-dopom-73213>.

2. Про тимчасове запровадження безвізового режиму: Указ Президента України від 14 березня 2022 р. № 132/2022. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/822022-41441>.

3. Про Положення про проходження військової служби у Збройних Силах України іноземцями та особами без громадянства : Указ Президента України від 10 червня 2016 р. № 248/2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/248/2016#Text>.

4. Про громадянство України : Закон України від 18 січня 2001 р. № 2235-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 13. Ст. 65.

Роман Панасенко,

2 курс аспірантури

ПВНЗ «Європейський університет»;

науковий керівник: Максим Тимошенко,

доктор юридичних наук, доцент, проректор з юридичних питань
та міжнародних зв'язків

ПВНЗ «Європейський університет»

ІНФОРМАЦІЙНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ – ЗАБУТА НАГАЛЬНА ПОТРЕБА

Цифровізація дедалі більше входить у наше життя, цифрові технології та електронні послуги вже використовуються від реєстрації дитини в дитячий садочок до підтвердження стажу для виходу на пенсію, дедалі менше залишається людей, які б не замовили жодного товару з використанням мережі Інтернет, а смартфони дають доступ до документів про особу, для платників податків діє Електронний кабінет. Усе більше суб'єктів господарювання, незважаючи на складнощі та недосконалість законодавства, переходять на електронний документообіг. Уже запроваджена та діє єдина судова інформаційно-телекомунікаційна система як сукупність інформаційних і телекомунікаційних підсистем (модулів), які забезпечують автоматизацію визначених законодавством.

Уже не має сенсу розмірковувати добре це чи погано, це вже сталося і цифровізація нашого суспільства буде тільки пришвидшуватись. Паперові документи вже не встигають за темпом життя. Ера паперу завершується в тому числі і в юриспруденції. Паперові версії нормативних актів уже майже не використовуються (за винятком публікацій в офіційних виданнях) практиками, адже за час, поки редакція умовного кодексу буде надрукована та потрапить у магазини вона вже може втратити актуальність через зміни, які будуть ухвалені за цей час, а у кращому випадку редакція буде актуальною лише кілька міся-